

Dolans Cadillac

Wraak is een gerecht dat men het best koud kan eten.

Spaans spreekwoord

Ik wachtte en hield hem gedurende zeven jaar in het oog. Ik zag hem komen en gaan: Dolan. Ik zag hem chique restaurants betreden, gekleed in smoking, altijd met een andere vrouw aan zijn arm, altijd tussen zijn twee lijfwachten in. Ik zag zijn haar van staalgrijs veranderen in modieus zilver, terwijl het mijne gewoon dunner werd tot ik kaal was. Ik zag hem vertrekken uit Las Vegas op zijn regelmatige tochten naar de Westkust, en ik zag hem terugkomen. Twee, drie keer keek ik naar hem vanuit een zijweg, terwijl zijn Sedan DeVille, van dezelfde kleur als zijn haar, voorbyschoot over de US!! 71 naar Los Angeles. En een paar keer zag ik hem wegrijden van zijn huis in de Hollywood Hills in diezelfde grijze Cadillac om terug te gaan naar Las Vegas – maar niet vaak. Ik ben onderwijzer. Onderwijzers en dure gangsters hebben niet dezelfde bewegingsvrijheid; dat is gewoon een vaststaand economisch gegeven.

Hij wist niet dat ik hem in het oog hield – ik kwam nooit zo dichtbij dat hij het kon merken. Ik was voorzichtig.

Hij had mijn vrouw gedood, of laten doden: het een of het ander, het komt op hetzelfde neer. Wilt u bijzonderheden? Van mij krijgt u ze niet. Als u het echt wilt weten, zoekt u het maar op in de oude kranten. Ze heette Elizabeth. Ze stond voor de klas op dezelfde school als ik, en ik werk daar nog steeds. Ze gaf les aan de eersteklassers. Die waren dol op haar, en ik denk dat een aantal van hen dat nog heel goed weet, al zijn het nu tieners. Ik

was ook dol op haar. Ik hou nòg van haar, o zeker. Ze was niet mooi, maar aantrekkelijk. Ze was rustig, maar ze kon wel lachen. Ik droom over haar. Over haar bruine ogen. Voor mij is er nooit een andere vrouw geweest. Of zal er ooit zijn.

Hij ging in de fout, Dolan. Meer hoeft u niet te weten. En Elizabeth was erbij, op de verkeerde plek en op het verkeerde moment, en ze zag hem de fout in gaan. Ze ging naar de politie, en de politie stuurde haar naar de FBI, en ze werd ondervraagd, en ze zei ja, ze was bereid om te getuigen. Ze beloofden haar bescherming, maar ofwel zij gingen in de fout, of ze onderschatten Dolan. Misschien beide. In elk geval stapte ze op een avond in haar auto en was er dynamiet verbonden met de ontsteking en dat dynamiet maakte mij tot weduwnaar. Hij, Dolan, maakte mij tot weduwnaar.

Nu er niemand kon getuigen, werd hij vrijgelaten.

Hij ging terug naar zijn wereld, en ik naar de mijne. Hij naar zijn chique flat in Las Vegas, ik naar ons lege huis. Voor hem de opeenvolging van mooie vrouwen in bont en avondjurken met lovertjes, voor mij de stilte. Voor hem de grijze Cadillacs, vier in de loop der jaren, en voor mij de aftandse Buick Riviera. Zijn haar werd zilver, het mijne verdween gewoon.

Maar ik hield hem in het oog.

Ik was op mijn hoede, o ja! Heel erg op mijn hoede. Ik wist wat hij was, wat hij doen kon. Ik wist dat hij me zou vertrappen als een kever wanneer hij zag of merkte wat ik voor hem in petto had. Dus was ik op mijn hoede.

Drie jaar geleden volgde ik hem tijdens mijn zomervakantie (op veilige afstand) naar Los Angeles, waar hij dikwijls heen ging. Hij verbleef er in zijn prachtige huis en gaf feestjes (ik keek naar het komen en gaan vanuit een donker hoekje aan het eind van de straat, en dook weg als de politieauto's hun ronde deden, wat veel gebeurde) en ik verbleef in een goedkoop hotel, waar de mensen hun radio te hard zetten en de lichtreclame van de topless bar aan de overkant door het raam scheen. Op zulke avonden viel ik in slaap en droomde van Elizabeths bruine ogen, droomde dat

al die dingen nooit gebeurd waren en werd soms wakker met tranen op mijn gezicht, die nog niet waren opgedroogd.

Bijna verloor ik de hoop.

Hij werd goed bewaakt, ziet u, zo goed bewaakt. Hij ging nergens heen zonder die twee zwaar bewapende gorilla's, en de Cadillac zelf was gepantserd. De grote radiaalbanden waar hij op reed waren van de zelfdichtende soort, geliefd bij dictators van onberekenbare landjes.

Toen, die laatste keer, zag ik hoe het kon – maar ik zag het pas nadat ik de schrik van mijn leven had gekregen.

Zoals altijd volgde ik hem op een veilige afstand terug naar Las Vegas. Ik bleef minstens anderhalve kilometer achter hem, en soms wel drie tot vijf. Soms, als we in oostelijke richting de woestijn door reden, was zijn auto nog maar een lichtflits aan de horizon, en ik dacht aan Elizabeth, hoe ze eruitzag met de zon op haar haar.

Ditmaal reed ik ver achter hen. Het was midden in de week en op de US 71 was weinig verkeer. Als er weinig verkeer is, wordt het gevaarlijk iemand te volgen – dat weet zelfs een schoolmeester. Ik passeerde een oranje bord waarop stond: OMLEIDING NA 8 KM, en nam nog meer afstand. Omleidingen in de woestijn vertragen het verkeer tot kruipsnelheid, en ik wilde niet de kans lopen de grijze Cadillac achterop te rijden terwijl de chauffeur hem voorzichtig over een B-weg vol kuilen reed.

OMLEIDING NA 5 KM stond er op het volgende bord, en daaronder: EXPLOSIEGEBIED – ZENDAPPARATUUR UITSCHAKELLEN.

Ik begon te mijmeren over een film die ik jaren tevoren gezien had. In die film had een bende gewapende rovers een gepantserde auto de woestijn in gelokt door valse wegomleggingsborden te plaatsen. Toen de chauffeur er was ingetuind en was afgeslagen naar een verlaten zandweg (daar zijn er duizenden van in de woestijn: schapenweggetjes en ranchweggetjes en oude staatswegen die nergens heen leiden), hadden de dieven de borden verwijderd, zodat ze in elk geval alleen waren, en ze hadden de gepantserde wagen domweg belegerd tot de bewakers eruit kwamen.

Ze hadden de bewakers gedood.

Dat weet ik nog.

Ze hadden de bewakers gedood.

Ik kwam bij de omleiding en sloeg af. De weg was net zo slecht als ik gedacht had: opeengehoopte modder, twee rijbanen breed, vol gaten waarvan mijn oude Buick schudde en kreunde. De Buick had nieuwe schokdempers nodig, maar dat zijn uitgaven die een onderwijzer soms uit moet stellen, ook al is hij weduwnaar zonder kinderen en zonder liefhebberijen, afgezien van zijn droom om wraak te nemen.

Terwijl de Buick voortploeterde en heen en weer schokte, kwam er een idee bij me op. De volgende keer dat ik de Cadillac van Dolan zou volgen, als hij uit Las Vegas vertrok naar Los Angeles of omgekeerd, zou ik hem passeren – vóór hem zien te komen. Ik zou een valse omleiding creëren zoals in de film, en hem lokken naar het woeste land dat, stil en omringd door bergen, ten westen van Las Vegas ligt. Dan zou ik de borden weghalen, net als de dieven in de film...

Ik keerde met een schok terug tot de werkelijkheid. Dolans Cadillac stond voor me, vlak voor me, geparkeerd aan de kant van de zandweg. Een van de banden, zelfdichtend of niet, was leeg. Nee, niet gewoon leeg. Hij was geklapt, half van de velg af. De boosdoener was vermoedelijk een scherpe steen geweest die vastzat in de grond, als een minitankval. Een van de twee lijfwachten zette net een krik onder de voorkant. De tweede – een bruut met een varkenskop, druipend van het zweet onder zijn borstelhaar – stond beschermend naast Dolan zelf. Zelfs in de woestijn namen zij geen risico's, ziet u.

Dolan stond aan de ene kant, slank in een open overhemd en donkere broek. Zijn zilveren haar wapperde om zijn hoofd door het woestijnwindje. Hij rookte een sigaret en keek naar de mannen alsof hij ergens anders was, in een restaurant of balzaal of zitkamer misschien.

Zijn blik kruiste de mijne door de voorruit van mijn auto en gleed toen weg zonder iets van herkenning, al had hij me één

keer gezien, zeven jaar geleden (toen ik nog haar had!) bij een gerechtelijk vooronderzoek, waarbij ik naast mijn vrouw zat.

Mijn schrik dat ik de Cadillac had ingehaald, maakte plaats voor een ontzettende woede.

Ik had zin mij naar rechts te buigen, het raampje open te draaien en te schreeuwen: *Hoe durf je mij te vergeten! Hoe durf je mij van je af te zetten!* O, maar zo zou een krankzinnige zich hebben gedragen. Het was góed dat hij me vergeten was, het was pràchtig dat hij mij van zich af had gezet. Je kunt maar beter een muis zijn die achter de lambrisering aan de draden knaagt. Het is beter om een spin te zijn die hoog onder de dakrand zijn web weeft.

De man die aan de krik stond te zweten, maakte een gebaar met zijn arm naar me, maar Dolan was niet de enige die iets van zich af kon zetten. Ik keek onverschillig langs de armzwaaiër heen en wenste hem een hartaanval of een hersenbloeding toe, of liever nog allebei tegelijk. Ik reed door – maar mijn hoofd klopte en bonsde, en eventjes leken de bergen aan de horizon dubbel, ja zelfs driedubbel te worden.

Had ik maar een pistool gehad! dacht ik. *Had ik maar een pistool gehad!* *Ik had op dat moment een eind kunnen maken aan zijn smerig, ellendig bestaan, als ik maar een pistool had gehad!*

Kilometers verder deed zich weer een soort redelijkheid gelden. Als ik een pistool had gehad, had ik er alleen maar zeker van kunnen zijn dat ik zou zijn gedood. Als ik een pistool had gehad, had ik kunnen stoppen toen de man aan de krik mij wenkte, uit kunnen stappen en in het wilde weg kogels het woestijnland-schap in kunnen schieten. Misschien had ik iemand verwond. Vervolgens zou ik doodgeschoten zijn en begraven in een ondiep graf, en was Dolan doorgedaan met het begeleiden van mooie vrouwen en het maken van tochten tussen Las Vegas en Los Angeles in zijn zilveren Cadillac, terwijl de woestijndieren mijn stoffelijke resten uit de grond wroetten en om mijn botten vochten onder de koude maan. Voor Elizabeth zou er dan geen wraak zijn genomen. Totaal niet.

De mannen die met hem mee reisden waren opgeleid om te doden. Ik was opgeleid om les te geven aan derdeklassers.

Dit was geen film, zei ik bij mezelf terwijl ik terugreed naar de autoweg en langs een oranje bord reed met EINDE WEGENBOUW – DE STAAT NEVADA DANKT U! En als ik ooit de fout maakte de werkelijkheid te verwarren met een film, te denken dat een kalende, bijziende onderwijzer van de derde klas ooit een ruige bink kon zijn – behalve in zijn eigen dagdromen – dan kon er nooit, nooit wraak worden genomen.

Maar kòn er wel ooit wraak worden genomen? Kòn dat wel?

Mijn idee om een valse omleiding te maken, was even romantisch en onwerkelijk als het idee om uit mijn oude Buick te springen en het drietal met kogels te doorzeven – ik, die geen vuurwapen meer had afgeschoten sinds mijn zestiende en nog nooit met een pistool had geschoten.

Zoiets kon onmogelijk zonder een groep medeplichtigen – dat was zelfs in de film die ik gezien had, hoe romantisch hij ook was, duidelijk geworden. Ze waren met acht of negen man in twee aparte groepen, die met portofoons contact onderhielden. De ene groep volgde de gepantserde wagen. Er was zelfs een man in een vliegtuigje, die boven de snelweg rondvloog om te zien of de gepantserde wagen wel alléén de juiste plek op de autoweg naderde.

Een intrige, ongetwijfeld uitgedacht door een of andere filmschrijver met een buikje, die bij zijn zwembad zat met bij zijn ene hand een pina colada en bij zijn andere een verse voorraad Pentel-pennen en Edgar Wallace-plots. En zelfs die vent had een legertje nodig gehad om zijn idee uit te voeren. Ik was maar alleen.

Het zou niet lukken. Het was gewoon maar even een valse glimp, zoals de andere die ik in de loop van de jaren had gehad: het idee dat ik een of ander soort gifgas in het luchtverversingssysteem van Dolan kon spuiten, of een bom kon plaatsen in zijn huis in Los Angeles, of misschien een echt dodelijk wapen te pakken kon krijgen – een bazooka of zoiets – en zijn vervloekte

zilveren Cadillac kon veranderen in een vuurbal terwijl hij over de 71 naar het oosten, naar Las Vegas, of naar het westen, naar Los Angeles reed.

Ik kon het maar beter vergeten.

Maar het bleef me achtervolgen.

Isoleer hem, bleef de inwendige stem, die namens Elizabeth sprak, fluisteren. *Isoleer hem zoals een ervaren herdershond een ooi uit de kudde isoleert als zijn baas wijst. Leid hem om, de leegte in, en vermoord hem. Vermoord ze allemaal.*

Het kon niet lukken. Wat ik ook bedacht, ik moest toch zeker erkennen dat een man die het zo lang had volgehouden als Dolan, een uiterst subtiel overlevingsgevoel had – misschien zo subtiel dat het praktisch paranoïde was. Hij en zijn mannen zouden die omleidingstruc meteen doorzien.

Maar vandaag zijn ze afgeslagen, antwoordde de stem die namens Elizabeth sprak. *Ze hebben geen moment gearzeld. Ze gingen als schaaapjes over de dam.*

Maar ik wist – ja, dat wist ik op een of andere manier! – dat mensen als Dolan, die eigenlijk eerder wolven dan mensen zijn, een soort zesde zintuig ontwikkelen als het om gevaar gaat. Ik kon echte omleidingsborden stelen uit een keet van de wegenbouw en ze precies op de juiste plek zetten. Ik kon er zelfs feloranje pylonen bij zetten en een stel van die rookpotten. Ik kon dat allemaal doen, en toch zou Dolan nog aan die hele encensering het zweet van mijn zenuwachtige handen ruiken. Dwars door zijn kogelvrije ramen zou hij het ruiken. Hij zou zijn ogen dichtdoen en de naam van Elizabeth horen, diep in de slangenkuil die moest doorgaan voor zijn geest.

De stem die namens Elizabeth sprak, kwam tot zwijgen, en ik dacht dat die het voor die dag opgegeven had. En plotseling, toen Las Vegas eindelijk in zicht kwam – blauw en wazig en trillend aan de verre rand van de woestijn – liet hij zich weer horen.

Probeer hem dan niet te pakken te nemen met een valse omleiding, fluisterde hij. *Doe het door middel van een echte.*

Ik reed de Buick met een slinger in de berm en kwam hotsend

tot stilstand met twee voeten op het rempedaal. Ik keek in mijn eigen grote, verbijsterde ogen in de achteruitkijkspiegel.

In mijn binnenste begon de stem die namens Elizabeth sprak, te lachen. Het was een wilde, krankzinnige lach, maar al vlug begon ik mee te lachen.

De andere onderwijzers lachten me uit toen ik lid werd van de fitnessclub in Ninth Street. Een van hen wilde weten of er iemand me te na was gekomen. Ik lachte mee. De mensen worden niet achterdochtig tegenover iemand als ik, zolang hij maar meelacht. Waarom zou ik niet lachen? Mijn vrouw was zeven jaar dood, niet? Ze was alleen nog maar stof en haar en een paar botten in een doodskist! Dus waarom zou ik niet lachen? Alleen wanneer een man als ik ophoudt met lachen, vragen de mensen zich af of er iets mis is.

Ik lachte met hen mee, ook al had ik die hele herfst en winter last van mijn spieren. Ik lachte, zelfs al had ik de hele tijd honger: niet nog eens opscheppen, geen hapjes meer 's avonds laat, geen bier meer, geen gin-tonic meer voor het avondeten. Maar wel massa's rood vlees en groente, groente, groente.

Voor de kerst deed ik mezelf een Nautilus-hometrainer cadeau.

Nee, dat is niet helemaal waar. *Elizabeth* deed me voor de kerst een Nautilus-hometrainer cadeau.

Ik zag Dolan niet zo vaak meer. Ik had het te druk met trainen om mijn buikje kwijt te raken en de spieren van mijn armen en borst en benen te ontwikkelen. Maar er waren momenten dat het leek dat ik er niet mee door kon gaan, dat het herwinnen van een echte lichamelijke conditie onmogelijk zou zijn, dat ik niet kon leven zonder een tweede keer op te scheppen, en punten gebak, en zo nu en dan eens een flinke dot slagroom op mijn koffie. Als zulke momenten zich aandienen, parkeerde ik mijn auto tegenover een van zijn geliefde restaurants of ging ik misschien naar een van de nachtclubs waar hij graag kwam en wachtte dan tot hij verscheen, en uit zijn nevelgrijze Cadillac stapte met een arrogant, kil blondje of een lachend roodharig wicht aan

zijn arm – of een aan elke arm. Daar kwam hij dan, de man die mijn Elizabeth had gedood, daar kwam hij dan, luisterrijk in een chique overhemd van Bijan, terwijl zijn gouden Rolex twinkelde in de lichtjes van de nachtclub. Als ik moe was en ontmoedigd, ging ik naar Dolan, zoals een man met een brandende dorst naar een oase in de woestijn zoekt. Ik dronk zijn giftige water en werd verfrist.

In februari begon ik elke dag te hardlopen, en toen lachten de onderwijzers mij uit om mijn kale kop, die schilferde en roze werd en dan weer schilferde en roze werd, hoeveel zonnebrandcrème ik er ook op smeerde. Ik lachte gewoon met hen mee, alsof ik niet twee keer bijna flauwgevallen was en lange minuten had liggen sidderen van de kramp die mijn beenspieren na het hardlopen in brand zette.

Toen het zomer werd, solliciteerde ik naar een baantje bij de dienst Straten en Wegen van Nevada. Het gemeentelijk arbeidsbureau stempelde een voorlopige goedkeuring op mijn formulier en stuurde mij door naar een sectieploegbaas, die Harvey Blocker heette. Blocker was een lange man, bijna zwartgeblakerd door de zon van Nevada. Hij had een spijkerbroek aan, stoffige werklarzen, en een blauw T-shirt waarvan de mouwen waren afgeknipt. IK BEN EEN HEIDEN, verkondigde het shirt. Zijn spieren waren grote, rollende plakken onder zijn huid. Hij keek naar mijn sollicitatie. Toen keek hij naar mij en lachte. De sollicitatie zag er heel miezerig uit, opgerold in een van zijn enorme vuisten.

‘Dat kun je niet menen, makker. We hebben het hier over de woestijnzon en de woestijnhitte en niet over een idiote zonnebank voor yuppies. Wat doe je in het dagelijks leven, makker? Ben je boekhouder?’

‘Onderwijzer,’ zei ik. ‘Van de derde klas.’

Hij lachte weer. ‘Schat, verdwijn alsjeblieft uit mijn gezichtsveld!’

Ik had een zakhorloge – geërfd van mijn overgrootvader, die aan het laatste stuk van de grote transatlantische spoorweg gewerkt had. Hij was erbij, zo wil de familielegende, toen ze er de laatste,

de gouden nagel in dreven. Ik haalde het horloge tevoorschijn en liet het aan zijn ketting voor Blockers gezicht bengelen.

‘Zie je dat?’ vroeg ik. ‘Zeshonderd dollar waard, misschien wel zevenhonderd.’

‘Wil je me omkopen?’ Blocker lachte weer. Hij was een grote lachebek. ‘Man, ik heb van mensen gehoord die een contract sluiten met de duivel, maar jij bent de eerste die ik tegenkom, die smeergeld biedt om in de hel te komen.’ Nu keek hij met een soort medeleven naar mij. ‘Je denkt misschien dat je weet waaraan je wilt beginnen, maar ik ben hier om je te zeggen dat je er geen flauwe notie van hebt. Ten westen van Indian Springs heb ik het in juli zevenenveertig graden zien worden. Sterke mannen gaan ervan janken. En jij bent niet sterk, makker. Ik hoef je niet in je blote bast te zien om te weten dat je alleen in zo’n yuppie-fitnessclub wat spieren hebt gekregen en daar heb je in deze grote woestijn niets aan.’

‘Op de dag dat jij merkt dat ik er niets aan heb, neem ik ontslag,’ zei ik. ‘Jij mag het horloge houden. Onvoorwaardelijk.’

‘Je bent een verrekte leugenaar.’

Ik keek hem aan. Hij keek een tijdje terug.

‘Je bent géén verrekte leugenaar.’ Hij zei het op verbaasde toon. ‘Nee.’

‘Wil je het horloge aan Tinker geven, om het te bewaren?’ Hij wees met zijn duim naar een enorme zwarte kerel in een tie-dye-hemd, die vlak bij in de cabine van een bulldozer zat te luisteren en een vruchtenvlaai van McDonald’s at.

‘Is hij betrouwbaar?’

‘Je blaast wel hoog van de toren.’

‘Dan kan hij het bewaren tot jij me zegt dat ik op moet rotten, of tot ik in september terug moet naar school.’

‘En wat zet ik in?’

Ik wees op het sollicitatieformulier in zijn vuist. ‘Teken het,’ zei ik. ‘Meer hoef je niet te doen.’

‘Je bent krankjorem.’

Ik dacht aan Dolan en Elizabeth en zei niets.